

Zborovanja „Saveza hrv. učiteljskih društava“.

(Dalje.)

B. Pedagoške koristi je lahko navesti. Uspeh vsega pouka je odvisen od pazljivosti in obiska šole. (Istina jel)

a) Ko sem rekel, da je napredek odvisen najpoprej od pazljivosti, nisem mislil na ono pazljivost, ki si jo nekateri gospodje pridobivajo s šibo, zaporom, postom, strahovanjem, prepisovanjem nalog in buditvijo častiljubnosti. Ne, daleč od mene je vse to. Mislil sem na ono pazljivost, ki nastane od veselja do dela in je v razmerju s psihofizično močjo otrok. Zdrava pedagogika mora razviti v otrokih veselje do dela, pa se mora ozirati tudi na moč otrok.

Higiena je edina poklicana, da ustanovi »posse« delavnih sil; pedagogika mora pa v okviru danem ji od higijene, sezidati svojo — zgradbo.

Če se dogodi, da pedagogika v otrokih preveč razvije veselje do dela in sicer tako, da nastane nevarnost, da dete zaradi duševnega delovanja oslabi, tedaj mora higiena odločno zapovedati: Stoj, do sem, a ne dalje! Kaj bi rekli arhitektu, ki bi gradil velikansko palačo, pa bi se prej ne pobrigal, koliko težo more nositi temelj? Da to zna — ali mu ni potrebno, da točno preračuna in premeri trdost tal, težo kamena itd? Ko si je vse preračunal, potem šele more graditi. Ta je tudi pri nas pedagogih. (Živio!) Ne pravi se to slabo ceniti pedagogike, ako se reče, da je ona v tem smislu odvisna od higijene.

Nasprotno: to je zanjo lepo, da je higiena v službi pedagogike, ker tako nastane ena celota, po imenu pedagoška higiena, ki ji daj Bog, da bi našla vedno več spoštovalcev in naslednikov med nami. (Živio!)

Pa kaka je pazljivost otrok prvo in drugo uro popoldne? Jako slaba. Čuli smo, da je deca zaradi procesa prebavljanja prvo uro zaspana, a drugo uro nemirna. Tega nisem zapazil samo jaz ali vi, ampak mnogi znameniti učiteljski zbori.

Praško učiteljsko društvo, proseč uvedenje nerazdeljivega časa pouka v srednjih šolah, pravi: »Die Schulpraxis lehrt, daß bei einer großen Zahl der Schüler die Zeit unseres obligaten Nachmittags-Unterrichtes eine ungünstige ist; eine gewisse Schläfrigkeit zeigte sich in der ersten, ein Bedürfnis nach Bewegung des Körpers in der zweiten Stunde — letzteres oft so, daß es in den unteren Klassen selbst den geübten Lehrern äußerst anstrengend wird, vollkommene Ruhe zu erhalten.« Kateri so vzroki temu, nam je znano.

Dveurne pavze niso dovolj, da paralizujejo zdelanost od predpoldneva in ono, ki je nastala zaradi prebave. Pač pa še pot do šole, igranje otrok pred početkom popoldanskega pouka, naglo pouzivanje, učenje, trda hrana še bolj poveča zdelanost, tako da večkrat niti odmor 4 ur ne more otroka storiti sposobnega za duševno delo. To istino dokazuje s svojo znanstveno metodo dr. Griesbach. On meri zdelanost po takozvani esteziometriški metodi. Ta metoda meri duševno sposobnost na osnovi telesne zdelanosti mišic, kolikor se opaža na koži. Znano je, da naša koža ni na vsakem mestu in v vsaki priliki enako občutljiva.

Dela človek duševno, tedaj izgubiva telo na koži občutljivost.

Čim večje je duševno delo, gredo pri krožilu kraki bolj narazen, a čim manjše, je tudi razmak občutljivosti (Raumschwelle) manjši.

Na tak način je dr. Griesbach meril mnogo otrok. Namen mu je bil, da ustanovi mero utrudljivosti na različne ure. Posrečilo se mu je ustanoviti dejstvo, da je otrok tri ure po kosilu tako utrujen kakor zjutraj, ko se je dve uri učil. Tudi je dokazal, da popoldanska ena ura pouka tako utruji kakor dve predpoldanski.

Začenjamo v največ slučajih šolo ob $\frac{1}{2}$ 2. ali 2. uri. (Pri nas na Slovenskem večinoma že ob 1. uri). Dodajmo utrujenosti zaradi hranitve še utrujenost lekcije 2 do 3 ur, dobimo tedaj, da je dete popoldan ob 3. uri tako zdelano, kakor bi bilo dopoldan 4 polne ure pazljivo delovalo. Taka je tedaj pazljivost otrok popoldne. Zato, če ima pravi pedagog srce, bo težko z otroki delal. Ali se pa izplača otroke popoldan pošiljati v šolo samo zaradi mehničnega čitanja, risanja, pisanja ali ročnega dela? Porabimo tedaj šolo do kosila! Tista peta ura, ki je nekaterim nepoučenim tako na poti, je po izkušnjah Lobsiena za pouk večje vrednosti nego celi dve uri popoldanskega pouka. Ne držimo se stare prakse! Ta datira, žal, še iz onega časa, ko so mislili, da je dete roba, ki jo more mojster, v našem slučaju učitelj, vzeti v delo, kadar hoče.

b) Od poseta pouka, je odvisen tudi uspeh pouka. Naši otroci se doma jako malo učé. Da se doma malo učijo, ni samo njihova krivda. Siromaštvo staršev, daljni pot do šole in doma, grdi pot, fizična slabost dece, domače delo, nekaterokrat tudi nepraktičnost učiteljeva, preobloženost — vse to je krivo, da otrok ne more doma tako delovati, kakor želimo. Kar se otrok nauči, se nauči v šoli. Potrebno je tedaj, da otrok hodi marljivo v šolo. (Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Slovenska Šolska Matica. Društvene knjige »Slovenske Šolske Matice« za l. 1904 (Letopis, Učne slike in Zgodovinska učna snov) so se začele tiskati. Da se ve natančno določiti število iztisov, prosimo gg. poverjenike, da v kratkem pošljejo odboru nabiralne pole z nabrano letnino (obenem z event. letnino za knjige »Hrv. ped.-knjiž. zbora«). Ker bi bilo častno za naš stan, da se tudi letos pomnoži število Matičarjev, vabimo vse p. n. učiteljstvo in drugo razumništvo k mnogobrojnemu pristopu. Odbor.

»Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem ima svoj občni zbor v ponedeljek, dne 12. septembra 1904., dopoldne ob 9. uri v telovadnici I. mestne deške šole v Komenskega ulici. Dnevni red: 1. Ogovor načelnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo pregledovalcev društvenega računa in proračuna. 5. Nepotrjena društvena pravila. 6. Posamični nasveti, o katerih je vsaj 8 dni prej odboru naznaniti. 7. Volitev prvomestnika, blagajnika in 7 odbornikov, od katerih jih stanuje $\frac{2}{3}$ v Ljubljani ali v bližnji okolici (§ 22.) ter 3 pregledovalcev računa zunaj odbora. — Ker se misli staviti pri letošnjem občnem zboru poseben predlog glede vporabe društvene imovine, opozarjajo se p. n. gg. člani, da se udeležijo tege zborovanja prav mnogobrojno. Odbor.

Občni zbor »Narodne šole«, društva v podporo slov. ljudskemu šolstvu, bo v ponedeljek, dne 12. septembra t. l. dopoldne ob polu 9. uri v telovadnici I. mestne deške ljudske šole ob Komenskega ulici. Vzpored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Po-